

Näringsutskottets yttrande

1982/83:4 y

om årsavgifter för patentansökningar (prop. 1982/83:67)

Till lagutskottet

Lagutskottet har hemställt om yttrande av näringsutskottet över proposition 1982/83:67 om ändring i patentlagen m. m. och den därmed sammanhängande motionen 1982/83:1764 av Kjell Johansson (fp) såvitt avser frågan om ett nytt årsavgiftssystem i patentärenden. Näringsutskottet får anföra följande.

Kostnaderna för patent- och registreringsverkets verksamhet på patentområdet täcks med avgifter från dem som utnyttjar patentväsendet. Till övervägande delen – ca 85 % – är det fråga om årsavgifter för meddelade patent. Vidare uttas ansökningsavgifter och avgifter för olika handläggningsåtgärder. Av det sagda följer att de sökande vilkas ansökningar inte leder till patent – något som gäller omkring hälften av ansökningarna – betalar endast en ringa del av kostnaderna för handläggningen av patentärenden. Samtidigt åtnjuter de, som patentverket har framhållit, i realiteten ett visst skydd under ansökningstiden så till vida att en patentansökan kan verka återhållande på konkurrenter. Regeringens förslag innebär att årsavgifter skall tas ut redan under ansökningstiden. De två första årens avgifter skall dock förfalla till betalning först vid ingången av det tredje året, tillsammans med avgiften för detta. Därmed skulle en sökande normalt slippa betala någon årsavgift förrän han genom föreläggande om åtgärd har fått underlag för att bedöma om det är meningsfullt att fullfölja ansökningen. Den möjlighet till betalningsanstånd som finns f. n. skall utsträckas till att gälla även för de nytillkommande avgifterna.

Den framställning från patentverket som ligger till grund för regeringens förslag har vid remissbehandlingen utsatts för mycken kritik. Denna har emellertid främst avsett ett inslag av retroaktivitet som fanns hos den av patentverket rekommenderade ordningen men som regeringen har låtit utgå.

Utifrån omsorg om den tekniska utvecklingen kan man uppställa principen att – såsom patentbesvärsrätten anför i sitt remissyttrande – ”avgiftsstrukturen måste vara sådan att uppfinnare och företag inte genom höga initialkostnader avskräcks från att söka patent med följd att värdefulla uppfinningar ej kommer att offentliggöras och exploateras och därigenom ej heller kommer att bidra till fortsatt tekniskt nyskapande”. Motion 1982/83:1764 (fp) är ett uttryck för detta synsätt. Motionären befarar att det föreslagna nya avgiftssystemet kommer att medföra en ytterligare överströmning av patentansökningar från det svenska till det europeiska

patentverket, med menliga följder för det svenska patentverkets ekonomi och kompetens. Hans yrkande är att det nuvarande avgiftssystemet skall bibehållas i avvaktan på en utvärdering av Sveriges medlemskap i den europeiska patentorganisationen (EPO).

Näringsutskottet noterar först att regeringen i november 1982 har beslutat tillkalla en särskild utredare med uppdrag att undersöka vilka verkningar Sveriges medlemskap i EPO har haft, och kan väntas få i fortsättningen, på patentverket och svensk patentväsen (dir. 1982:98). Som värdepremisser vid den förestående utvärderingen nämns samhällets intresse av ett väl utvecklat och fungerande patentsystem, de enskilda uppfinnarnas behov av tjänster, offentlighetsprincipen och det inflytande på patentpolitiken som bör tillkomma intressentgrupper utanför uppfinnarnas och de patentsökandes krets. Såvitt kan bedömas ger direktiven underlag för en mångsidig granskning av hur patentverkets verksamhet utformas inom ramen för gällande lagstiftning.

Näringsutskottet finner det angeläget att man är varse riskerna för negativa konsekvenser av att årsavgifter under ansökningstiden införs. Dessa risker tycks regeringen också ha haft i åtanke. Samtidigt står det klart att det finns starka principiella skäl för en sådan avgiftsomläggning. Riksrevisionsverket (RRV) – som för några år sedan gjorde en översyn av patentverkets avgiftspolitik – har ansett sig kunna konstatera att patentverkets avgifter under patentprocessens initialskede även efter en förändring av systemet kommer att vara relativt marginella jämfört med de ombudskostnader som det stora flertalet patentsökande måste bära. RRV pekar på andra – i praktiken också utnyttjade – medel varigenom samhället kan stimulera ”de enskilda och små uppfinnarna” att söka patent. Hit hör stöd från styrelsen för teknisk utveckling. Det är RRV:s mening att patentverket ”främst genom upprätthållande av ett funktionsdugligt patentsystem med hög granskningskvalitet stimulerar intresset för innovationer, uppfinningar och patentsökande i samhället och att huvudansvaret för ekonomisk och annan stimulans bör vila på de organ som skapats för detta syfte”. Näringsutskottet finner dessa synpunkter beaktansvärda.

Näringsutskottets slutsats blir att det inte finns anledning för riksdagen att tillbakavisa regeringens förslag till omläggning av patentverkets avgiftssystem. Det kan förutsättas att patentverket självt liksom olika intressenter ägnar uppmärksamhet åt hur omläggningen verkar. Naturligen kommer denna fråga också att prövas vid den särskilda utvärdering som har berörts i det föregående. Vid sitt ställningstagande till regeringens förslag reserverar sig näringsutskottet för att utskottet inte har närmare granskat detta i formellt hänseende.

Det sagda innebär att näringsutskottet – med det förbehåll som nämnts –

tillstyrker propositionen i angiven del och att utskottet avstyrker det aktuella motionsyrkandet.

Stockholm den 17 mars 1983

På näringsutskottets vägnar

NILS ERIK WÅÅG

Närvarande: Nils Erik Wååg (s), Tage Sundkvist (c), Rune Jonsson (s), Sten Svensson (m), Olof Johansson (c), Wivi-Anne Radesjö (s), Karl-Erik Häll (s), Per Westerberg (m), Birgitta Johansson (s), Per-Richard Molén (m), Bo Finnkvist (s), Lars Ahlström (m), Sylvia Pettersson (s) och Hugo Bergdahl (fp).

